

Danske Murer- mestre

MURERNYT

December | 2025

8. årgang, nr. 27

**“Det handler om
at finde løsninger
– ikke syndebukke
i debatten om
smuldrende fuger”**
Side 4-5

Håndværkskollegiet
side 9-byggeriet
Side 9-10

Farvel - og velkommen til
Side 11

Formanden har ordet

Tilbage i slutningen af august holdt vi fællesmøde for regionsudvalgene i Vejle. Her efterlyste et par af vores medlemmer, at Danske Murermestre melder ud offentligt omkring sagerne om smuldrende fuger på visse husbyggerier.

Denne efterlysning har jeg fuld forståelse for. Selvfølgelig skal Danske Murermestre på banen, når smuldrende fuger er et tema i branche og medier.

Når vi ikke er gået ud med fuld musik og bastante udmeldinger, skyldes det ganske enkelt, at vi ikke har haft faktabaserede konklusioner at gå ud med. Vi har indsamlet data, vi har fået Teknologisk Institut til at lave forsøg, vi har rakt ud til vores medlemmer for at høre deres erfaringer. Intet af dette har givet et klart billede af, hvad der helt konkret er årsagerne til problemet.

Derfor har vi vurderet, at den rigtige tilgang er at gå sammen med de vigtigste brancheaktører i denne sammenhæng. I en effektiv arbejdsgruppe som har det formål at levere tydelige vejledninger til opførelse af holdbart murværk uden fuger, der smuldrer.

En arbejdsgruppe som kigger fremad – og ikke laver frugtesløs sagsbehandling af tidligere sager. Fordi vi simpelthen må sande, at en granskning af fortiden ikke har ført til brugbare resultater.

Jeg uddyber tilgangen og ambitionerne for arbejdsgruppen i et interview med redaktøren for Murernyt længere inde i bladet.

Med ønsket om en god jul og et godt nytår.

Peter Andersen

INDHOLD

Forside.....	1
Formandens ord + Indhold.....	2
Murerfaget i bedste sendetid	3
Nyt branchefællesskab	4–5
Det står ikke til forhandling	6
MIX - ny murstensserie	7–8
Side 9-byggeriet.....	9–10
Farvel og TAK.....	11
Exoskeletter – hjælp eller hindring?	12
Kurser & uddannelser.....	13
Ny vejledning + Erhvervspraktik	14
Klimakrav trak fulde huse	15
Medlemsfordele.....	16
Regler jul og nytår + Kontakt.....	17
Kort & Godt	18
Bagside	19

Hænder af guld: Murerfaget får velfortjent rampelys på DR

Ny tv-serie følger flisemureren Tjalfe før og under EuroSkills og sætter fokus på faglighed, dedikation og unge håndværkeres talent.

Der er langt mellem de store tv-produktioner, som sætter spot på faglærte og de unges vej ind i håndværksfagene. Men i DR's nye dokumentarserie Hænder af guld: Et anderledes EM, er det præcis dét, der sker.

I serien følger man blandt andre flisemureren Tjalfe Kaster Mortensen, som repræsenterede Danmark ved EuroSkills 2025 i Herning. Og som undervejs i serien bliver et lysende eksempel på det engagement, dygtighed og mentale overskud, der kendetegner store dele af dansk håndværk.

Vi i Danske Murermestre var selvfølgelig med, da hele serien blev vist ved et premierearrangement i Dagmar Teatret i København. Og vi var ærlig talt rørt og stolte – ikke mindst fordi vi gennem årene har været sponsorer og aktive støtter af både murer- og flisemurerfaget i Skills-regi.

Tjalfe Kaster Mortensen er en fremragende ambassadør for murerfaget i den nye DR-serie.

*Du kan se
Hænder af guld:
Et anderledes EM
på DR-TV.*

*Til premiere på DR-serien i
Dagmar Teatret i København*

Fremragende ambassadør selv under stort pres

Tjalfe er under et temmelig stort pres under konkurrencen. Som flisemurernes tovholder, Erik Fog Larsen, siger i den indledende del af serien:

“Der er høje forventninger til os, fordi murerfaget er det fag, der har hentet flest medaljer hjem til Danmark. De forventninger, og det pres, mærker Tjalfe også.”

Alligevel løfter Tjalfe opgaven på imponerende vis, både i konkurrencen og foran kameraet. Med ro, faglighed og passion fremstår han som en stærk ambas-

*Danske Murermestre
følger nøje med i Tjalfes
arbejde under EuroSkills
i Herning. Det gør en
trofast sponsor.*

sadør for flisemurerfaget og håndværket som helhed. Men det vigtigste er måske, at en serie som denne kan tænde gnisten hos unge, der overvejer en erhvervsuddannelse. Og måske give flere lyst til at blive murer eller flisemurer.

Vi ønsker et kæmpestort tillykke til Tjalfe, Erik Fog Larsen og landstræner Lars Skibdal Schmidt for en afsindigt god serie. Og tak til DR for at vise, hvad dansk håndværk kan.

Tillykke til hele murerfaget med det velfortjente rampelys!

“Det handler om at finde løsninger – ikke syndebukke i debatten om smuldrende fuger”

Historier og vidnesbyrd om smuldrende fuger i husbyggerier har floreret en tid. Også medierne har interesseret sig for sagen. Nu er Danske Murermestre gået sammen med Danske Tegl om et fælles brancheinitiativ for at sikre holdbart murværk.

Vi mødte Peter Andersen, formand for Danske Murermestre, og bad ham svare på de mest oplagte spørgsmål – også de kritiske.

Peter Andersen, Danske Murermestre har sammen med Danske Tegl taget initiativ til en arbejdsgruppe som en reaktion på de sager, der har været fremme omkring smuldrende fuger. Hvorfor har I lavet sådan en arbejdsgruppe, hvad er formålet med den?

Vi har naturligvis set og fulgt debatten om smuldrende fuger tæt, og når der kommer sådan en kritik, tager vi den selvfølgelig seriøst. Vi kan som branche ikke leve med usikkerhed om, hvorvidt vores produkt holder hele vejen rundt.

Vi har derfor nedsat arbejdsgruppen for at sikre, at man bruger murværk på den rigtige måde de rigtige steder. Og sikre en ordentlig kvalitet og en ordentlig holdbarhed i de udførte arbejder.

Nu har der været et antal sager fremme – hvor udbredt er det her problem? Har vi kun set toppen af isbjerget, så det lige om lidt vælter frem med lig fra klædeskabet?

Ud fra hvad vi ved nu, så er problemet med smuldrende fuger udelukkende konstateret og lokaliseret på typehuse, altså hos husbyggerne. Det kan der være mange forskellige årsager til, men det er der, vi har set problemet.

Vi har ingen rapporter eller meldinger om, at det er et generelt problem i forhold til murværk ude omkring i Danmark. Og vi føler os rimelig sikre på, at hvis det var sådan, så ville vi blive mødt med reklamationer og blive konfronteret med problematikken ret hurtigt.

Peter Andersen er – ud over at være formand for Danske Murermestre – også formand for styregruppen for brancheinitiativet.

Med andre ord tyder intet på, at der er tale om en bred tendens i det murede byggeri. Men det ændrer ikke på, at vi skal tage problemet alvorligt.

Alle vil gerne vide, hvem der bærer ansvaret for, at fuger er smuldret i visse typehusbyggerier?

Vi laver ikke sagsbehandling på tidligere sager for at afgøre, om nogen har gjort noget forkert. Det må foregå og foregår i andet regi.

Jeg forstår fuldt ud interessen i at ville identificere den ansvarlige og finde et enkelt svar. Men formålet med det arbejde, vi laver i arbejdsgruppen, handler ikke om at placere

ansvar bagudrettet, men at se ud gennem forruden. Det vil sige afklare og tydeliggøre, hvordan du bruger materialerne korrekt i den givne kontekst, så du undgår problemer.

Virkeligheden er, at det er komplekst. Vi mener ikke, at problemet kan føres tilbage til én bestemt faktor. Det kan handle om mørtlen, stenen, fugens bredde og dybde, vejrforholdene, udførelsen, arkitekturen, og hvordan materialerne spiller sammen. Derfor kan vi ikke bare pege på én ansvarlig. Det her handler om at forstå samspillet – og om at bruge materialerne rigtigt.

Prøver du at beskytte nogen for ikke at træde dem over tæerne? Tør vi ikke sige sandheden højt – fx at bestemte typer mørtler har fejlet?

Det ville være dejligt, om det var så simpelt. Men det er det bare ikke.

Mørtlen er jo der, man ser et symptom på noget, der ikke virker. Men fordi det er mørtlen, der smuldrer, kan man jo ikke bare konkludere, at det er mørtlen, den er galt med. Igen, så er sammenhængen meget mere kompleks end som så.

En af udfordringerne er, at viden og ansvar for at opføre murværket – med de komponenter og arbejdsgange der indgår – bor lidt rundt omkring.

Murerne har forstand på og ansvar for den faglige udførelse. Teglfabrikanterne har selvfølgelig ansvar for, at deres mursten virker rigtigt under de forhold, som de skal virke under. Mørtelproducenterne har ansvar for, at mørtlen har den funktionalitet, som den skal have.

"Vi vil ikke reducere til en forsimplet konklusion, blot for at tilfredsstille behovet for at finde en syndebuk."

Husbyggerne har ansvar for den arkitektur og byggeteknik, som de bruger. Så der er en række produkter og aktører i spil omkring det synlige symptom: Den smuldrende fuge. Det kan vi ikke være bekendt at reducere til en forsimplet konklusion, blot for at tilfredsstille behovet for at finde en syndebuk.

Hvad er det for nogle løsninger, vi kommer til at se? Er det noget, der reelt kan hjælpe branchen med at komme de her problemer til livs?

Vi har et rammeværk, der hedder „De 10 bud“, som gennem nogle år har manifesteret sig som de 10 bærende søjler for holdbart murværk. Hvis du bruger De 10 Bud, så er du på rette vej. Og det er det rammeværk, som vi hænger vores arbejde op på og bygger ind i.

Det er vores ambition at revitalisere De 10 Bud, opdatere dem og trykprøve dem med videnspersoner og ekspertpaneler både i indland og udland. Således at vi er sikre på, at de 10 Bud klart kommunikerer, hvordan man laver holdbart murværk.

Sund og stærk fuge, som fuger er flest. "Vi kommer til at løse hovedproblemet ved at skabe fælles løsninger og vejledninger, som både rådgivere, bygherrer og udførende kan navigere efter," siger Peter Andersen.

De bud, vi satser på at udkomme med, bliver ikke bare luftige hensigtserklæringer – men konkrete værktøjer og faktabaserede anbefalinger, valideret af uafhængige eksperter og forståelige for folk i hele kæden.

Vil problemerne, som vi ser i dag, blive løst – eller vil man om to år stå nøjagtig samme sted og have de samme problemer?

Jeg er overbevist om, at vi løser problemet.

Når det er sagt, så er det jo som med alt andet håndværk eller andre leverancer – at man fra tid til anden kan opleve at få reklamationer. Derfor vil det være useriøst at give en nulfejlsgaranti eller noget i den stil.

Men vi kommer til at løse hovedproblemet ved at skabe fælles løsninger og vejledninger, som både rådgivere, bygherrer og udførende kan navigere efter. Det tør jeg godt love.

Det står ikke til forhandling: Lærlinge skal behandles ordentligt

Debatten om læringes trivsel fylder igen i medierne. Hos Danske Murermestre er budskabet klart: Lærlinge skal altid mødes med respekt, tryghed og ordentlige rammer. Det bliver de fleste heldigvis - men 'de fleste' er ikke nok.

Der skal ikke herske tvivl om vores holdning: Lærlinge skal behandles ordentligt, i virksomheden og på byggepladsen. Det er et helt grundlæggende ansvar, og vi bakker fuldt op om enhver indsats, der sikrer trivsel, sikkerhed og faglig udvikling for de unge i vores fag.

I kølvandet på en DR-dokumentar har læringes vilkår i byggebranchen igen fået bred offentlig opmærksomhed. Og det er godt. Ikke fordi vi ønsker negativ opmærksomhed, men fordi det retter søgelyset mod et problem, som vi ikke kan leve med som branche. Et problem som vi kun motiveres yderligere til at løse.

Også plads til nuancer

Samtidig er det vigtigt med nuancer, mener Danske Murermestre. Så vi ikke skyder på alle dem, der gør det rigtig godt i dag.

"Langt de fleste af vores medlemmer gør det faktisk rigtig godt," siger Kasper Toudahl, tovholder for Danske Murermestre.

"Vi anerkender fuldt ud, at der kan være udfordringer, og vi er ikke blinde for dem. Men vi skal også huske at fortælle, at rigtig mange murervirksomheder lykkes med at give unge mennesker en stærk og værdifuld start på arbejdslivet."

Overvejende tilfredse lærlinge

I den seneste nationale trivselsmåling blandt erhvervsskoleelever ligger elevtrivslen på byggeuddannelserne på 4,0 ud af 5.

88 % af eleverne erklærer sig helt eller delvist enige i, at de er glade for at være i lære i en virksomhed. Det er faktisk lidt højere end gennemsnittet for alle erhvervsuddannelser.

"Det skal selvfølgelig ikke få os til at læne os tilbage," understreger Kasper Toudahl.

"Men det viser, at billedet har nuancer. Mange virksomheder derude gør en stor indsats for at inkludere og støtte unge, også unge med særlige behov. Og mange unge ville være i risiko for at blive overset i uddannelsessystemet, hvis ikke virksomhederne tog ansvar."

Det Faglige Fællesudvalg

Hos Danske Murermestre glæder vi os over, at de faglige udvalg allerede har iværksat flere initiativer, og at der arbejdes målrettet med området – også før den seneste mediebevågenhed.

Og vi er klar til at sætte yderligere ind, lyder det fra Kasper Toudahl:

"Vi skal også huske at fortælle, at rigtig mange murervirksomheder lykkes med at give unge mennesker en stærk og værdifuld start på arbejdslivet."

"Hvis du som medlem af et lokalt uddannelsesudvalg (LUU) hører om virksomheder, der ikke lever op til deres ansvar over for lærlinge, så tag fat i Det Faglige Fællesudvalg. De har mulighed for at gribe ind og i sidste ende fjerne en virksomheds godkendelse til at uddanne lærlinge."

Læs mere

→ **Unge i bygge- og anlægsbranchen – vejledning til gode lærepladsforløb**

→ **Det Faglige Fællesudvalg for Murer-, Stenhugger- og Stukkaturfaget**

Tradition møder cirkularitet i ny murstensserie med over 30% genanvendt materiale

I samarbejde med C.F. Møller Architects har teglvirksomheden egersund wienerberger udviklet et konkret svar på branchens stigende behov for cirkulære løsninger. Navnet er MIX – en ny murstensserie, hvor mere end 30% af indholdet består af knust murværk fra nedrevne bygninger og byggepladser. Materialer, der ellers ville ende som vejfyld eller på deponi, bliver nu up-cyclet til nye mursten med lang levetid og høj æstetisk kvalitet.

Hvordan kan vi i højere grad sikre en oparbejdelse af sekundære materialer til nye produkter med lange levetider? Det var omdrejningspunktet for et udviklingssamarbejde, hvor teglvirksomheden egersund wienerberger og C.F. Møller Architects er gået sammen om at udvikle en ny serie af mursten. Serien er netop lanceret under navnet MIX, hvor murstenene produceres med mere end 30% genanvendt materiale.

"Med MIX har vi erstattet jomfrueligt sand med knust murværk fra nedrevne bygninger og byggepladser. Det er restaffald af gamle mursten, som ikke kan genbruges i nye byggerier. Det betyder, at det sekundære materiale i MIX allerede har haft en levetid, før det kommer ind på vores fabrik. Helt konkret resulterer det i en upcycling af de gamle mursten, frem for at de skal ende deres livscyklus som vejfyld eller på deponi," forklarer Kristian Knorr Svane, bæredygtighedschef hos egersund wienerberger, og tilføjer:

Knust murværk fra nedrevne bygninger og byggepladser erstatter jomfrueligt sand i den nye murstensserie MIX fra egersund wienerberger.

Fortsættes...

"Det genanvendte materiale har et CO₂-aftryk, der er 77% lavere end jomfrueligt sand i udvinding og transport."

"MIX er vores mest konkrete bidrag til den cirkulære økonomi. Vi presser produktionen op på et maksimalt forbrug af sekundære materialer og skubber til grænserne for, hvad vi kan oparbejde og genanvende. Vores mål er at gøre det så nemt for vores kunder at vælge sten, der sætter fokus på cirkulær ressourceanvendelse og nedbringer brugen af jomfruelige materialer, samtidig med at vi bibeholder murstenens æstetiske og langtidsholdbare egenskaber."

Det genanvendte materiale har et CO₂-aftryk, der er 77% lavere end jomfrueligt sand i udvinding og transport. Ifølge teglvirksomhedens EPD har MIX-serien et CO₂-aftryk, der er 13–20% lavere end egerensund wienerbergers standardsortiment af mursten med samme lerblandinger.

Tradition og æstetik møder cirkularitet

MIX-serien er udviklet i tæt samarbejde med C.F. Møller Architects, der har en lang tradition med gule tegl. Arkitekterne har navngivet de tre første mursten i serien Møn, Råbjerg og Fur, da stenene er inspireret af unikke danske landskaber og deres naturlige materialitet. Kalk, ler, sand og kridt fra disse steder har dannet afsæt for valget af farver og overflader på stenene.

"Det er vigtigt for os at arbejde med genanvendt materiale, fordi vi er nødt til at adressere vores ressourceknaphed. Det har været meget interessant at være med til at videreudvikle på et velkendt materiale og bidrage til mursten, der netop sparer på ressourcerne uden at gå på kompromis med æstetik eller holdbarhed," siger Iben Holm, Arkitekt maa og

De tre første mursten i serien – Møn, Råbjerg og Fur – blandet i udsnit af murværk. MIX-serien har et CO₂-aftryk, der er op til 20% lavere end mursten med samme lerblandinger.

DGNB-konsulent i C.F. Møller Architects. Samarbejdet viser, hvordan innovation, tradition og arkitektonisk arv kan smelte sammen i et klassisk byggemateriale og gå hånd i hånd i udviklingen mod fremtidens cirkulære byggeri.

"Vi vil gerne værne om et klassisk dansk materiale, som gør det muligt fortsat at tegne byggerier, der kan stå i hundredvis af år. Vores ambition har derfor været at skabe en mere ressourceoptimeret mursten til fremtidens byggeri. Det er vi lykkedes med, og vi er utroligt glade for resultatet," afslutter Rune Bjerno Nielsen, partner og Arkitekt maa i C.F. Møller Architects.

FAKTA OM MIX

Genanvendt materiale

MIX er en ny murstensserie med mere end 30% sekundært mineralsk materiale. Det genanvendte materiale i MIX består af knust murværk fra nedrevne bygninger og byggepladser. Der er tale om restaffald, som ikke kan genbruges i nyt byggeri. Det genanvendte materiale erstatter sand, som er en knap ressource. Materialet har et CO₂-aftryk, der er 77% lavere end jomfrueligt sand i udvinding og transport.

Videreudvikling af LESS

MIX er en videreudvikling af den dematerialiserede LESS-mursten, som indeholder 15% mindre råmateriale og har et tilsvarende lavere CO₂-aftryk. Når MIX-mursten produceres som en dematerialiseret LESS-mursten, reduceres forbruget af jomfruelige materialer med mere end 40% sammenlignet med en traditionel massiv mursten.

Tovholder i Danske Murermestre, Kasper Toudahl, foran et af indgangs-partierne. Der er tænkt stort her."

Sådan ser det hele ud lidt fra oven. Dybt inspirerende."

BYGGESAGEN

Det nyopførte 'Håndværkskollegiet' ligger et godt stenkast fra Herningsholm Erhvervsskole. Det rummer 72 boliger i høj kvalitet med eget bad, toilet og tekøkken. Derudover fællesfaciliteter målrettet unge (fx fælleskøkkener, vaske- rum, mødesteder) samt fælles værksteder (bl.a. murerværk- sted) med tilknyttet værksteds- ansvarlig.

Vi bragte i Murernyt en artikel fra rejsegildet i sommeren 2024 – nu er kollegiet færdigt og indviet, og det har vi fejret med ekstraordinært besøg og særrundvisning. Fordi vi mener, at kollegier som disse er hamrende vigtige for at få unge til vores fag.

Fotos: En skøn blanding af egne fotos og fotos taget af Fonden for Håndværkskollegier.

Det særlige spil i mur- værk med genbrugssten granskes nøje

Omgivet af grønne områder og med terrassealtaner der lægger op til samvær på tværs.

Fortsettes...

FAKTA OM BYGGERIET

Fonden for Håndværkskollegier (finansieret af BRFfonden) har nu opført to håndværkskollegier i Danmark (Horsens og Herning). Et tredje i Roskilde er i støbeskeen.

Totalentreprenør:
C.C. Contractor

Murerarbejde:
EMR Murer &
Entreprenør A/S.

Sten:
Der er brugt ca. 700.000
genbrugsmursten i
byggeriet.

*Udsnit af en af de 72 boliger.
Rå murværk af genbrugssten
skaber et gennemgående
udtryk, inde som ude.*

Farvel og TAK – og velkommen til

Vi skal sige farvel til to markante skikkelser, som har præget vores fag og branche gennem en lang årrække og som nu kan nyde et velfortjent otium. Og sige goddag og velkommen til deres to meget kompetente afløsere.

Farvel
og tak

Finn Pedersen

Finn Pedersen har været træner for vores Skills-landshold siden 2011. Og er vores svar på Alex Ferguson, den legendariske træner for Manchester United.

Ligesom Ferguson gjorde, har Pedersen spillet en nøglerolle i den medaljeregning, der har ramt vores murere ved EuroSkills og WorldSkills siden 2011. Finn Pedersen har haft 10 murere

under sine vinger, og de ni af dem er kommet hjem med medaljer (inkl. Medals of Excellence).

En unik bedrift for et land af vores størrelse.

"Det er selvfølgelig med en smule vemod, men jeg glæder mig også til at kunne koncentrere mig mere om restaureringsuddannelsen på EUC Nord. Der har været flere træningspas i udlandet de seneste to år – og det er faktisk lidt hårdt for en fyr på min alder," siger Finn Pedersen.

Søren Kristensen Bach

Når en succesfuld træner/leder stopper, er det afgørende at have kørt den rette afløser i stilling. Ligesom man har gjort med Søren Kristensen Bach, der overtager rorpinden som landstræner for murerne danske Skills-landshold.

Bach har været med på holdet de seneste to år og ved derfor præcist, hvad der venter ham. Han underviser til daglig på mureruddannelsen på Rybners.

Vel-
kommen
til

Henning Ø. Jørgensen

Når Henning Østergaard Jørgensen nu trækker sig fra formandsposten i Det Fællesfaglige Udvalg for murer, stenhugger og stukkatør, er det lidt af en mastodont, der trækker sig tilbage.

Ud over nævnte formandspost sidder Henning Østergaard Jørgensen bl.a. også i bestyrelsen for EUC Nord, ligesom han i årevis har været med omkring Skills-landsholdene.

Og så kender vi ham som en vellidt formand for Danske Murermestre (dengang 'Murersektionen') frem til 2018.

Det er med andre ord en stor ressource Det Fællesfaglige Udvalg tager afsked med. Vi i Danske Murermestre vil sige tusind tak for endnu en stor tørn for faget og branchen.

Så det er en erfaren herre, der afløser en erfaren herre.

I Danske Murermestre er vi glade for på den måde at fortsætte det gode samarbejde og på den måde forlænge den fælles rejse. Udvalget får med Jørgen Boje en formand med et branchekendskab som få andre, en bred faglighed og et stort netværk.

Vel-
kommen
til

Jørgen Boje

Den nye formand for Det Fællesfaglige Udvalg er Jørgen Boje. Mange vil huske ham som tovholder for Danske Murermestre gennem en årrække.

Farvel
og tak

Exoskeletter – hjælp eller hindring?

I de seneste år har det være drøftet, om exoskeletter er en potentiel løsning på mange af de fysiske udfordringer, der findes inden for bygge- og anlægsbranchen. En aktuel undersøgelse har kastet lidt lys over deres effektivitet inden for murer- og tømrerarbejde.

Undersøgelserne er foretaget i samarbejde mellem DI, 3F og Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA). En af årsagerne til, at murer og tømrer blev udvalgt var, at meget arbejde inden for de to fag kan være kendetegnet ved gentagne bevægelser og ofte uhenigtsmæssige arbejdsstillinger.

Exoskeletter til skalmuring

18 murere deltog i undersøgelsen, hvor de afprøvede et passivt ryg-exoskelet i to uger. Et passivt ryg-exoskelet bæres som et bælte omkring hofterne med støttepunkter på både lår og bryst, og det skaber modstand ved fremadbøjning, hvilket aflaster lænden.

Forskerne fra NFA målte den muskelkraft, som murerne anvendte, og observerede eventuelle ændringer i kroppens bevægelser under skalmuring både med og uden brug af exoskelet. Derudover blev murerne egne oplevelser og vurderinger af exoskelettets anvendelighed indsamlet gennem interviews.

Resultater af undersøgelsen

Undersøgelsen viser flere interessante, men også bekymrende resultater:

- Øget belastning i ryggen: Brug af ryg-exoskelettet under skalmuring resulterede i en 5 % højere belastning i lænden sammenlignet med arbejde uden exoskelet. Dette er uforeneligt med målet om at aflaste ryggen.
- Ændret bevægelsesmønster: Murerne arbejds-mønstre ændrede sig markant med brug af exoskelettet, hvor murerne stod mere foroverbøjede og brugte benene mindre. Denne ændring kan føre til yderligere ergonomiske problemer.
- Manglende komfort: Selvom murerne fandt exoskelettet let at lære at bruge, oplevede de det som stift og ukomfortabelt at have på. Kun 4 af de 18 murere ønskede at fortsætte med at bruge det fremover.

Ikke anbefales i nuværende form

På baggrund af disse resultater kan ryg-exoskeletter i deres nuværende form ikke anbefales til brug under skalmuring. Der er især behov for opmærksomhed på den negative effekt på lænderyggen, som underminerer målet om at aflaste denne del af kroppen.

Kontakt

Hvis du har spørgsmål, er du velkommen til at kontakte:

Chefkonsulent
Anders Svendsen
Tlf.: 6114 5010
Mail: asv@di.dk

Exoskeletter til loftsmontering

I denne undersøgelse afprøvede 22 tømrere et passivt skulder-exoskelet. Her viser resultaterne:

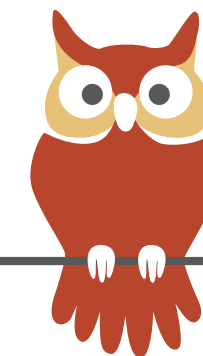
- Mindre belastning af skuldre og nakke (op til 9 %) ved loftsmontering.
- Let øget belastning i lænden (5 %).
- 65 % af tømrerne ønskede at fortsætte med at bruge exoskelettet.

Samlet set er det NFA's anbefaling, at passive skulder-exoskeletter kan være nyttige ved arbejde over skulderhøjde, men kræver opmærksomhed på visse risici.

→ **Læs slutrapporten om exoskeletters betydning for bygningsarbejde**

→ **Klik på billedet og se Faktaark om exoskeletter til skalmuring**

KURSER & UDDANNELSE

Danske Murermestre udbyder en række kurser, som er designet til aktører i murerbranchen. Både murermester og hans medarbejdere. Kurserne er typisk gratis for medlemmer, og prisen for ikke-medlemmer er særdeles attraktiv.

≡ OVERENSKOMST BYGGERI

Kurset vil give deltagerne større indsigt i overenskomsten. Efter kurset kan du matche en tillidsrepræsentants kendskab til overenskomsterne. Du kan vejlede virksomheden om forhold for timelønnede og ansatte på funktionærlignende vilkår.

Kurset er målrettet

Formand, HR-medarbejder, bogholder og andre ledende medarbejdere.

Kurset giver dig bl.a. indsigt i:

- Arbejdsmarkedets opbygning og arbejdsmarkedets regulering
- Ledelsesretten
- Ansættelse og ophør af ansættelsen (advarsler, opsigelse og bortvisning)
- Løn og pension og kollektive lønforhandlinger
- Sygdom, barn syg, hospitalsindlæggelse, barsel og adoption
- Ferie og feriefridage

Nyborg: 21. januar 2026 kl. 9-15 i

Gratis for medlemmer
(2.500 kr. for ikke-medlemmer).

→ **Læs mere om kurset** og gå til tilmelding

≡ PERSONLIGT LEDERSKAB – SKAB STRUKTUR OG TRIVSEL

På dette kursus tager vi udgangspunkt i din hverdag som leder. Du får indsigt i dine styrker og udviklingsområder og lærer enkle metoder til at skabe struktur og øge din trivsel i en aktiv hverdag. Undervisningen er praktisk og fokuserer på dine aktuelle udfordringer.

Udbytte:

- Øget selvindsigt gennem personprofil og dialog.
- Praktiske værktøjer til at skabe struktur og effektivitet.
- En personlig udviklingsplan, der passer til din hverdag.

Nyborg: 15. januar 2026 kl. 9-16

Gratis for medlemmer (2.500 kr. for ikke-medlemmer).

→ **Læs mere om kurset** og gå til tilmelding

≡ GENERATIONSLEDELSE – BLIV KLAR TIL AT LEDE PÅ TVÆRS AF ALDRE

Hvordan leder du et team med både unge og erfarne medarbejdere? På dette kursus lærer du at tiltrække, motivere og udvikle medarbejdere fra forskellige generationer – med cases og eksempler fra din egen hverdag.

Udbytte:

- Indsigt i generationers forskellige behov og forventninger.
- Praktiske værktøjer til få nye medarbejdere godt i gang, motivere samt give feedback.
- En personlig ledelsesplan med udgangspunkt i det generationsmix du har, og som styrker din daglige ledelse.

Nyborg: 18. – 19. februar 2026

Gratis for medlemmer (3.600 kr. for ikke-medlemmer).

→ **Læs mere om kurset** og gå til tilmelding

Tjek også disse kurser ud

DI Byggeri udbyder en række kurser og webinarer, som er målrettet bygge og anlæg, din hverdag og dine udfordringer.

Måske et af disse kurser er relevant for netop dig
(**klik og læs mere**):

→ **DI Byggeris uddannelse for nye byggeledere**

→ **Kort om AB 18 – overblik over hovedindholdet i AB 18**

→ **Ny i lederjobbet – hvad nu?**

→ **Entrepriseret 1 – AB 18 (regler der gælder for byggesager efter AB 1)**

Erhvervspraktik: Inspiration og gode råd

Som du nok ved, skal alle skoleelever i 7., 8. eller 9. klasse fremover i erhvervspraktik. Det rejser tit spørgsmålet: Hvordan strikkes vi i virksomheden et praktikforløb sammen, der giver mening for både eleven og virksomheden?

Vi har sammensat en lille pakke af inspirationsmaterialer og gode råd, der kan være dig til hjælp og besvare mange spørgsmål omkring praktikken.

I pakken finder du bl.a.

→ **En guide til virksomheder til at komme i gang med erhvervspraktik eller til at styrke den erhvervspraktik, I allerede har**

→ **Praktikplan, praktikaftale og praktikopgave (redigerbare PowerPoints som findes via dette link**

Vejledning om dokumentation ved indgreb i eksisterende konstruktioner

Renovering og ombygning af eksisterende bygninger er i fokus som aldrig før. Men hvad kræver det egentlig, hvis der skal laves et hul i en bærende væg eller bygges nyt badeværelse? Og hvordan sikrer du, at dokumentation og kontrol er helt i orden? Find svarene i ny vejledning med eksempler fra praksis.

Renovering og ombygning kan indebære indgreb i eksisterende konstruktioner, som kan have stor betydning for konstruktionens sikkerhed, anvendelighed og holdbarhed.

Står du over for et mindre indgreb i de bærende konstruktioner, kræver mere end blot godt håndværk. Det kræver dokumentation, kontrol og en klar forståelse af, hvad der er nødvendigt og tilstrækkeligt.

Vejledningen

Den nye vejledning, udarbejdet af DTU Construct, giver et samlet grundlag for dokumentation og kontrol ved

mindre indgreb – med afsæt i Bygningsreglementet 2018 (BR18) og den nye DS 11990-standard for eksisterende konstruktioner.

Vejledningen er din praktiske guide til at navigere sikkert og effektivt gennem processen. Ved at følge vejledningen sikrer du:

- Brugernes sikkerhed og sundhed
- Kvalitet i byggeriet
- Effektiv proces og færre fejl
- Overholdelse af BR18.

→ **Se vejledningen om dokumentation og kontrol ved indgreb i eksisterende konstruktioner**

Klimakrav til byggeriet trak fulde huse

Hvordan påvirker de nye klimakrav din hverdag som murermester?

Det spørgsmål var i centrum, da næsten 200 deltagere fra byggebranchen mødtes i Industriens Hus til et stort infomøde om de nye krav i bygningsreglementet.

Kravene – der trådte i kraft i juli – betyder, at alle nybyggerier med byggetilladelse skal dokumentere deres CO₂-udledning. Det gælder både valg af materialer, transport, energiforbrug på byggepladsen og håndtering af affald. Kravene ventes også at gælde for renoveringer fra 2027.

For mange håndværksvirksomheder er det en ny virkelighed, hvor dokumentation bliver en del af opgaven. Det mærkede man tydeligt på dagens fremmøde og de mange spørgsmål fra salen.

Deltagerne fik både teknisk indsigt og praktiske værktøjer med hjem. Eksper-

ter fra NullCarbon gav konkrete bud på, hvordan man griber LCA-beregninger an, og cases viste, hvordan genbrug og cirkulære materialer kan indgå i praksis. STARK præsenterede KlimaLog, som er deres værktøj til dokumentation.

Danske Murermestre var medsponsor på arrangementet i samarbejde med Træsektionen, Bygningsentreprenørsektionen og STARK. En særlig tak skal lyde til Træsektionen og Jesper Salling Nielsen for at løfte planlægningen og gennemførelsen af et vellykket og relevant arrangement.

Vi følger udviklingen tæt og arbejder fortsat for, at vores medlemmer får den viden og støtte, der skal til for at bygge så klimavenligt som muligt – og kunne dokumentere det.

Stort fremmøde til arrangementet i Industriens Hus.

Kasper Toudahl, tovholder for Danske Murermestre, følger nøje med.

MEDLEMSFORDELE

At være medlem af Danske Murermestre er i sig selv et kvalitetsstempel. Det viser, at din virksomhed er organiseret i murerbranchens stærkeste forening. Samtidig giver et medlemskab dig og din virksomhed en række konkrete fordele:

KONTANT FORDEL MED LÆRLINGE

Vidste du, at grundkontingentet ved medlemskab af Danske Murermestre allerede er tjent ind, når din virksomhed har en lærling, der skal til svendeprøve?

Det koster beskedne 2.800 kr. om året (fuldt fradragsberettiget) i grundkontingent at være medlem af Danske Murermestre. En af vores medlemsfordele er, at vi betaler lærlingens svendeprøvegebyr på 3.600 kr. Det giver dig en kontant fordel på 800 kr.

SPAR PENGE

Der er kontante fordele ved at være medlem af Danske Murermestre. Fx betaler vi afgiften ved svendeprøver. Vores medlemmer får vores kurser til stærkt reduceret pris. Og så får du og dine ansatte adgang til store rabatter på alt fra rejser til forsikringer.

FAGLIG RYGDÆKNING

Danske Murermestre har din ryg. Med ægte branchekendskab står vi klar til at hjælpe og rådgive, når du har brug for det. Fx når du er indstillet til voldgift. Når akkordaftalen skaber uenighed. Eller når du står med hvilket som helst andet fagligt problem.

MEDINDFLYDELSE

Danske Murermestre sidder med i branchens vigtigste udvalg og forhandlinger. Om overenskomster, priskuranter, uddannelse og arbejdsmiljø. Som medlem får du medindflydelse. Vi hører, hvad du siger og bringer det med til forhandlingsbordet.

KURSER & ARRANGEMENTER

Vi skræddersyr kurser, events og arrangementer til murerbranchen. Vi lytter til medlemmernes ønsker og behov og sammensætter løbende et program målrettet dig og dine ansatte. Som medlem får du det til under halv pris.

NETVÆRK & FÆLLESSKAB

Mærk styrken ved at være en del af Danmarks suverænt stærkeste netværk af forenede murermestre. Mød og del erfaringer med andre i samme båd som dig. Lad dig inspirere af dine murermesterkollegaer. Vi skaber rammerne – I udfylder dem.

→ **Læs mere om dine medlemsfordele og prøv vores prisberegner**

JUL OG NYTÅR 2025

– BYGGERIETS OVERENSKOMSTER

Få styr på reglerne om arbejdstid og løn til jul og nytår for medarbejdere omfattet af overenskomster på byggeriets område – blandt andet Mureroverenskomsten.

1. og 2. juledag

25. og 26. december 2025 er begge søgnehellig dage.

Medarbejderne skal sammen med lønnen for december have udbetalt forskudsbeløb for 1. og 2. juledag. Beløbet skal udbetales, uanset om medarbejderne er kaldt på arbejde eller har fri.

Medarbejdere, der kaldes ind, honoreres således med sædvanlig timeløn, forskudsbeløb fra søgnehelligdagsskontoen og overenskomstmæssigt overarbejdstillæg.

Nytår

Nytårsdag, 1. januar, er også en søgnehelligdag. Her gælder de samme regler for betaling som 1. juledag.

Medarbejdere, der kaldes ind, honoreres også med sædvanlig timeløn og overenskomstmæssigt overarbejdstillæg.

Funktionærer

For funktionærer ansat på HK-overenskomsten og Teknikeroverenskomsten er 24. december samt 1. og 2. juledag samt nytårsdag hele fridage med løn. Disse dage kan medarbejderen selv vælge at få udbetalt et beløb fra sin fritvalgskonto.

Beløbet på medarbejdernes fritvalgskonto, som endnu ikke er udbetalt, skal udbetales med lønnen for december.

Lærlinge

Hvis en virksomhed holder ferielukket i perioden mellem 1. oktober og 30. april, gælder der særlige regler for lærlinge. Reglerne afhænger af, hvornår lærlingen blev ansat, og hvor mange dages betalt ferie, lærlingen allerede har optjent.

→ **Læs mere om reglerne for lærlinge og ferie**

→ **Læs også om restbeløb på særlig lønopsparing**

Hjælp, råd, vejledning

Vi har gjort det nemt for dig som medlem at finde den person, der kan hjælpe med den udfordring eller besvare det spørgsmål, du måtte have. Med en komplet oversigt over navne og

kontaktoplysninger på hele viften af relevante fagpersoner i DI Byggeri. Herunder et lille udpluk.

Find den komplette oversigt over kontaktpersoner her

Kasper Toudahl

Uddannelsesudvalg, tekniske udvalg, kommunikation
Tlf. 7216 0116, Mail: kto@di.dk

René Olsen

Bygningsreglement, KS, byggeteknik
Tlf. 5056 6650, Mail: reno@di.dk

Susanne Bak Lerke

Udbudsregler, AB18, konkurrenceregler
Tlf. 3377 4841, Mail: subl@di.dk

Emil Daugaard

Uddannelse, lærlinge, AMU-kurser mm.
Tlf. 3377 4640, Mail: emda@di.dk

Hotline til juridisk rådgivning (personlig betjening)

→ Personalejuridisk hotline: **3377 3850**

→ Erhvervsjuridisk hotline: **3377 3760**

KORT & GODT

Netværk for SMV-ledere

Oplever du, at du af og til står lidt alene med dine udfordringer som murermester og ejerleder? Savner du af og til nogle at dele erfaringer med?

Så har du nu mulighed for at blive en del af et fortroligt forum med andre ledere i små og mellemstore virksomheder. Hvor du kan dele erfaringer, få faglig inspiration og opbygge stærke og værdifulde relationer.

→ **Læs mere om netværk for SMV-ejerledere**

Styr på tolerancerne – opdateret opslagsværk

Vi skal have styr på tolerancerne, når vi bygger. Det er nødvendigt for at aflevere høj kvalitet i byggeriet og undgå unødige tvister. DI Byggeri har derfor netop opdateret opslagsværket tolerancer.dk.

I den nye udgave er der arbejdet med øget brugervenlighed – beskrivelser og tegninger er gjort mere forståelige, ligesom der nu for alle tolerancer er henvisninger til, hvor de kommer fra.

→ **Gå til tolerancer.dk for murerfaget**

Få penge tilbage for dit affald

Producenterne af dine varer har fået øgede udgifter til emballage pga. det såkaldte producentansvar. Som handler om at motivere til at reducere mængden af emballage og i sidste ende affald.

Disse øgede udgifter gør det dyrere for dig at få varer i emballage. Men som udførende virksomhed kan du få kompensation for de ekstra udgifter. Din affaldsindsamler kan evt. søge for dig.

→ **Læs mere om kompensationen og hvordan du får den**

Aconto-fakturering efter AB 18

Acontobetaling er ofte med til at sikre, at økonomien på byggepladsen hænger sammen. Men hvor ofte må entreprenøren kræve betaling – og hvad må entreprenøren kræve betaling for? Få et hurtigt overblik over reglerne i AB 18.

→ **Få styr på acontobetalingerne**

Branchevejledning om erhvervspraktik og juniormesterlære

Den nye vejledning er til virksomheder, der ønsker at tage imod praktikanter og elever i juniormesterlære. Vejledningen giver et overblik over de arbejdsmiljøregler, der gælder, når det er unge under 18 år og skoleelever, som er i praktikforløb eller juniormesterlære.

Vejledningen beskriver bl.a. eksempler på arbejdsopgaver, praktikanter kan udføre, afhængigt af deres alder. Samt hvordan virksomheden kan sikre, at opgaverne udføres forsvarligt og i overensstemmelse med reglerne.

→ **Find vejledningen her**

FIND OGSÅ DANSKE MURERMESTRE PÅ SOME

Danske Murer- mestre

Murernyt

Danske Murermestre

H. C. Andersens Boulevard 18
1553 København V.
Telefon: 3377 3377
danskemurermestre@di.dk

Find os på ←

danskemurermestre.dk
Facebook
LinkedIn

Næste nummer ←

Marts 2026

Har du forslag til indhold – byg-
gesager, billeder, informationer
eller temaer, så kontakt
Jonas Mandix Aagaard på
jonas@mandixmedia.dk eller
tlf. 3024 0270.